

Didactisch beleidsplan

Wonderkidz

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Visie	3
1.2 Ontstaan	3
2. VVE	4
2.1 VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie)	4
2.2 VVE Methode	4
2.3 Werkwijze	6
2.4 Ouderbetrokkenheid	6
3. Ontwikkelingen	9
3.1 Sociaal/ Emotionele ontwikkeling	9
3.2 Motorische en Zintuiglijke ontwikkeling	9
3.4 Rekenprikkel	10
3.6 Ontwikkeling spel/ creativiteit	11

1. Inleiding

1.1 Visie

In het kinderdagverblijf Wonderkidz staat het kind centraal. Ieder kind is uniek en heeft zijn eigen manier van benaderen. Een kind ontwikkelt zich op zijn eigen tempo. Doordat we kleinschalig zijn besteden we aandacht aan ieder kind als individu.

“Ik ben ik en dat is oké!”

In ons pedagogisch beleidsplan wordt uitgebreid beschreven met welke opvattingen de pedagogisch medewerkers omgaan met de kinderen en hoe de kinderen ook echt in beeld zijn als individu.

De VVE methode ‘Uk & Puk’ sluit goed aan bij onze visie. Doormiddel van deze methode bieden we activiteiten aan in kleine groepjes en individueel. De uitbreidingsopdrachten binnen ‘Uk & Puk’ zorgen er tevens voor dat de pedagogisch medewerker kunnen inspelen op de individuele behoeftes van het kind. Vandaaruit heeft het kind vertrouwen om zelf op ontdekking te gaan in zijn spel. En door op de juiste wijze aangemoedigd te worden, een manier die past bij het kind, maken zij op natuurlijke wijze een brede ontwikkeling door.

1.2 Ontstaan

Dit didactisch beleidsplan is een zo volledig mogelijke weergave van de praktijk en de zinvolle invulling die we geven aan activiteiten. We vinden het belangrijk dat ouders en derden een duidelijk beeld krijgen van wat er gebeurt tijdens een opvangdag.

2. VVE

2.1 VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie)

Voor- en vroegschoolse educatie, wat betekent dat eigenlijk? Voor en vroegschoolse educatie (VVE) is erop gericht ontwikkelingsachterstanden bij jonge kinderen te voorkomen of te verminderen d.m.v. educatieve programma's.

Kinderen ontwikkelen spelenderwijs sociaal-emotionele, taal- en rekenvaardigheden. Het doel van voor-en vroegschoolse educatie is om kinderen een betere start in het onderwijs te geven om op die manier de schoolprestaties en het schoolsucces te verbeteren.

Vanuit de gemeente is er geld beschikbaar om het voor ouders aantrekkelijk te maken om hun kind in de leeftijd van 2- 4 jaar (met ontwikkelingsachterstand en de daarbij horende VVE-indicatie) naar een VVE-locatie te brengen voor opvang. Deze kinderen hebben recht op 16 uur per week VVE programma over een periode van 40 weken per jaar verdeeld over 3 dagen per week gedurende 1,5 jaar (960 uur).

Voor de overige kinderen van 0-4 jaar maken wij ook gebruik van het VVE programma en passen we de activiteiten aan op het ontwikkelingsniveau passend bij de leeftijd van het kind.

De pedagogisch medewerkers op de groep beschikken over een VVE-bekwaam diploma, met de bij behorende 3F taal-eis.

Wonderkidz is een VVE gecertificeerde locatie binnen de gemeente Halderberge. Wonderkidz heeft binnen de gemeente Halderberge een samenwerking met OBS de Linde in Oud Gastel. Samen met de school stemmen we de thema's op elkaar af. Ook sluiten we een aantal keer per jaar aan bij activiteiten binnen de school, zoals kinderboeken week, kerst etc. We hebben verschillende momenten waarbij we in overleg gaan met leerkrachten, ib'er en de directie om op deze manier beter aan te kunnen sluiten bij de behoefte en de ontwikkeling van het kind. Wonderkidz voldoet aan de landelijke eisen vanuit de Rijksoverheid.

2.2 VVE Methode

Wonderkidz werkt met de methode Uk & Puk van 0-4 jaar.

Het VVE-programma van Uk & Puk gaat uit van werken met 10 verschillende thema's en de daarmee samenhangende eisen. Er is sprake van een doorgaande leerlijn over meerdere voor-vroegschoolse jaren, van een gestructureerde didactische aanpak en aanbod.

Uk & Puk bevat samengevat de volgende uitgangspunten;

- De activiteiten zijn bedoeld om de totale, brede ontwikkeling van kinderen te stimuleren.
- De activiteiten vinden plaats in bestaande situaties binnen het kinderdagverblijf. (bijv tijdens verzorging, de kring en het spelen)
- De pedagogisch medewerkers krijgen aanwijzingen om een uitdagende speel-en leeromgeving te creëren.
- Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers bij het uitvoeren van de activiteiten aansluiten bij de wens en ontwikkeling van het kind.
- De eigen inbreng van het kind is een essentieel onderdeel in elke activiteit.
- De opzet van het programma Uk & Puk sluit aan bij het dagritme van het pedagogisch kader van het kinderdagverblijf.

Wij bieden het VVE programma aan van maandag tot en met vrijdag tussen 8:30-12:30 uur, gedurende 49 weken per kalenderjaar (niet tijdens de bouwvak regio Zuid).

Jaarplanning Uk & Puk 2025.

Maandag 6 januari t/m 14 februari

Thema: Hatsjoe!

Maandag 24 februari t/m 4 april

Thema: Puk in de tuin op de boerderij.

Maandag 21 april t/m 30 mei

Thema: Ik en mijn familie.

Maandag 9 juni t/m 18 juli

Thema: Wat heb jij aan vandaag.

Maandag 18 augustus t/m 26 september

Thema: Knuffels.

Maandag 13 oktober t/m 21 november

Thema: Regen.

Jaarplanning Uk & Puk 2026.

Dinsdag 5 januari t/m vrijdag 13 februari

Thema: Welkom puk.

Maandag 2 maart t/m 10 april

Thema: Puk en Aap in de tuin op de boerderij.

Maandag 27 april t/m 5 juni

Thema: Dit ben ik!

Maandag 15 juni t/m 24 juli

Thema: Oef wat warm!

Maandag 24 augustus t/m 2 oktober

Thema: Eet smakelijk.

Maandag 19 oktober t/m 27 november

Thema: Reuzen en kabouters.

Bij elk thema horen activiteiten, prentenboeken, liedjes en spelletjes. Het kind leert o.a. spelenderwijs nieuwe woorden en er zijn spelletjes waarbij ze oefenen met beginnend rekenen en sociale vaardigheden. Dit is een goede voorbereiding op de basisschool. Wonderkidz zorgt voor een goede voorbereiding per thema. Er worden allerlei materialen verzameld en woordkaarten uitgeprint, dit in het kader van eenduidigheid en herhaling. Herhaling staat centraal bij Uk & Puk. Dagelijks worden thema activiteiten aangeboden, dagelijks is er een doorlopend aanbod op gebied van VVE.

Er is een modulebeschrijving met duidelijke doelstellingen mede vanuit het Uk & Puk programma op de groep ter inzage aanwezig. De thema activiteiten worden naar eigen inzicht aangepast indien nodig.

2.3 Werkwijze

Plezier, veiligheid, vertrouwen en ontwikkeling zijn de basis voor kinderen om zich te kunnen ontwikkelen. Wonderkidz vindt het belangrijk om actief te kijken en te luisteren naar kinderen en hen te stimuleren om hun eigen mogelijkheden te ontdekken. Wij willen elk kind het gevoel geven: 'Ik ben ik en dat is oké'. Elk kind kan en mag zichzelf zijn bij Wonderkidz. Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich ontwikkelen op eigen tempo en eigen manier. Door de kinderen zelf te laten ontdekken en ruimte, rust, regelmaat en veiligheid te bieden geven wij het kind de mogelijkheid om (zelf) vertrouwen op te bouwen. En zich thuis voelt bij Wonderkidz.

Bij Wonderkidz werken we met het VVE-programma Uk & Puk.

Elke 6 weken behandelen wij een thema uit het Uk en Puk programma. Een thema bestaat uit minimaal 12 verschillende activiteiten die verdeeld worden over 6 weken. Tijdens de activiteiten komen er verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod, zoals Sociaal- emotionele ontwikkeling, taalontwikkeling, reken ontwikkeling of Motorische ontwikkeling.

Per activiteit delen we de kinderen in 3 categorieën

- Basis (ontwikkeling passend bij de leeftijd),
- Intensief (minder ver ontwikkeld dan passend bij de leeftijd),
- Verdiept (verder ontwikkeld dan passend bij de leeftijd)

De kinderen delen we in, in 1 van deze 3 categorieën. Dit doen we voordat het nieuwe thema start. Op deze manier kun je zien welke kinderen hetzelfde ontwikkelingsniveau hebben en kun je beter doelgericht werken. Per activiteit hebben we een overzicht met welke kinderen we samen kunnen indelen bijvoorbeeld intensieve kinderen bij intensieve kinderen of intensieve kinderen bij verdiepte kinderen etc. Het is afhankelijk van de activiteit wanneer je welke kinderen bij elkaar zet.

We hebben een weekplanning waarbij we alle activiteiten uitgewerkt hebben, zodat de activiteiten door iedereen op dezelfde manier aangeboden wordt met hetzelfde doel. Het is uitgeschreven op leeftijd 0-2 en 2-4 jaar.

Tijdens het thema werken we veel met herhaling.

Tijdens de 2 rustweken die tussen de thema's zitten, evalueren we de activiteiten die we uitgevoerd hebben m.b.t. de behaalde doelen van de kinderen. We stellen een nieuw plan van aanpak op, of stellen de huidige bij. Hierbij maken we gebruik van het format wat opgesteld is in Konnect. De doelen die hieruit voortkomen verwerken we in het nieuwe thema.

De 2 rustweken zijn ook belangrijk voor de kinderen. Tijdens deze weken kunnen ze de geleerde vaardigheden op een rustig tempo verwerken, voordat ze aan het nieuwe thema starten. Ook beginnen we met de aankleding van het nieuwe thema.

De kinderen mogen hierbij helpen, op deze manier vergroten we de betrokkenheid.

2.4 Ouderbetrokkenheid

Wonderkidz stimuleert ouders om actief aan de slag te gaan met de thema's van Uk & Puk. Zo wordt er voor aanvang van een nieuw thema een nieuwsbrief via het digitale systeem naar de ouders gestuurd. Dit helpt ouders om thuis een optimale omgeving te creëren voor de ontwikkeling van hun kind. Naast een nieuwsbrief vragen we ouders geregeld om materialen/ spulletjes van thuis mee te geven. Op deze manier kunnen ook ouders aansluiten bij het thema. Ouders worden regelmatig uitgenodigd in de opvang bijv. tijdens de kinderboeken week om voor te komen lezen, of tijdens een opa en oma dag etc. Ook hebben we een oudercommissie gevormd die meerdere keren per jaar bij elkaar komen om te overleggen.

2.5 Kind-volg-systeem

Bij Wonderkidz werken alle kinderen met het VVE- programma van Uk & Puk ongeacht of ze een VVE-indicatie hebben of niet. Alle kinderen staan dan ook in het kind-volg-systeem: Leer- en ontwikkelingslijnen 0-4 jaar (GA). Dit systeem sluit nauw aan op het VVE- programma van Uk & Puk. Met behulp van het kind-

volg-systeem krijgen we een compleet beeld van de ontwikkeling van het kind en stemmen we het aanbod van onze VVE-activiteiten en onze rol af op het kind zijn unieke behoeften en belangstelling. Het welbevinden en betrokkenheid van het kind staan centraal.

We observeren het hele jaar door.

Twee keer per jaar wordt observatie met ouders gedeeld en besproken, zoals vermeld in ons pedagogisch beleidsplan. Voordat de observatie met de ouders gedeeld wordt, bespreken wij dit intern met collega's.

Bij bijzonderheden of als er behoefte is vanuit de kinderopvang/ ouders kan er een extra gesprek plaatsvinden. Dit alles leggen we vast in het kind-volg-systeem: Leer- en ontwikkelingslijnen 0-4 jaar (GA).

We volgen hierin systematisch de ontwikkeling van het kind de vier VVE-domeinen.

- sociaal- emotionele ontwikkeling
- taal ontwikkeling
- reken ontwikkeling
- motorische ontwikkeling

Aan de hand van de informatie uit de observaties bepalen de pedagogisch medewerkers welke kinderen extra zorg nodig hebben en wat die zorg inhoudt. Extra zorg is planmatig; doelen, begeleidingsactiviteiten en evaluatie hiervan worden vastgelegd in een plan van aanpak. Dit plan van aanpak hangt ook in het kind-volg-systeem. Tevens wordt hier ook inhoudelijke voortgang gerapporteerd. Indien nodig wanneer de oplossingen binnen Wonderkidz niet meer afdoende zijn, volgt een doorverwijzing naar externe deskundige instanties.

Mocht een kind doorverwezen zijn naar een externe instantie, dan zullen wij na toestemming van de ouders contact opnemen met deze deskundige. Op deze manier kunnen wij goed aansluiten aan de behoefte van het kind en extra ondersteuning bieden.

2.6 Doorstroom basisonderwijs

Wonderkidz probeert de lijnen met verschillende basisscholen kort te houden. Wonderkidz zorgt dat er een goede rapportage is uitgewerkt met behulp van het kind-volg-systeem Leer- en ontwikkelingslijnen 0-4 jaar (GA), observaties en oudergesprekken. De rapportages kunnen aan ouders worden meegegeven. De laatste rapportage kunnen zij meenemen om met school te bespreken.

Wonderkidz maakt gebruik van 'het overdrachtsprotocol'. Aan de hand van dit protocol wordt er instemming gegeven voor overdracht en wordt er korte inhoudelijke overdracht gedaan, d.m.v. basisgegevens en bijgevoegde rapportages. Ook wordt er middels dit formulier gevraagd naar contactgegevens van de school. Zo kan kinderdagverblijf Wonderkidz ook zelf contact opnemen met de school en een overdracht doen.

Om te zorgen voor een goede inhoudelijke aansluiting tussen voor-vroegschoolse educatie, is er het streven deel te gaan nemen aan vergaderingen georganiseerd door de gemeente. Bij deze vergaderingen sluiten alle scholen en VVE-organisaties aan. Zo is er de ruimte voor overleg en is er de mogelijkheid hoe er goede aansluiting plaats kan vinden. Er kan dan makkelijk een doorgaande lijn gerealiseerd worden.

Uk & Puk vormt samen met andere Zwijsen-uitgaven een doorgaande lijn t/m groep 8. De uitgave sluit naadloos aan op de methoden Schatkist (groep 1, 2), Veilig leren lezen (groep 3) en Pennenstreken (groep 1 t/m 8). Het samenspel tussen de verschillende methoden maakt de overgang van het kinderdagverblijf naar de 'grote school' een stuk minder spannend.

In aansluiting bij de "Wet Passend Onderwijs" willen we kinderen met een verstandelijke en lichamelijke beperking zo mogelijk ook een plaats geven in onze opvang. Er zijn voordelen verbonden aan de integratie van kinderen met een beperking in een reguliere kinderopvang. Kinderen leren omgaan met kinderen met een beperking. En omgekeerd leren kinderen met een beperking aandacht te delen en hoeven zij niet noodgedwongen thuis te zitten. Met de integratie van kinderen met een beperking hebben we positieve ervaringen. Voor zover we aan de hulpvraag van de ouders en het kind kunnen voldoen zullen we trachten een kind met beperkingen binnen onze opvang een plekje te geven. Het moet echter voor het kind en voor de groep waarbinnen het kind een plaats krijgt, geen onoverkomelijke problemen geven.

In een gesprek met de ouders vormt de pedagogisch medewerker zich een beeld van de aard en ernst van

de beperking. Zowel de belangen van de kinderopvang en die van het kind worden besproken. Eventueel wordt advies ingewonnen van een of meer deskundige(n) op dit terrein.

Wonderkidz hanteert als uitgangspunt **'Ik ben ik en dat is oké!'**

2.7 Doelgroepkinderen

Definitie doelgroepkind;

- 1) Kinderen die vallen onder de – evenals in de vroegschoolse periode geldende- gewichtenregeling.
 - Mocht een kind door omstandigheden niet met 4-jarige leeftijd kunnen starten op de basisschool, of is het in het belang van het kind beter om rustig op te starten. Dan bieden wij de mogelijkheid om in overleg met de basisschool te kijken naar de beste oplossing.
- 2) Kinderen die op grond van additionele criteria kunnen worden aangemerkt als doelgroepkind:
 - Als er sprake is van achterblijven in de ontwikkeling van taal vanwege sociaal-medische, sociaal-economische, sociaal-culturele, sociaal-emotionele problemen of
 - Als er sprake is van een taalachterstand omdat de Nederlandse taal niet de moedertaal van het kind is en/of de ouders deze taal onvoldoende beheersen om buiten school de taalverwerving van het kind in het Nederlands te versterken.

Wonderkidz stelt zich ten doel om kinderen, wel of geen achterstand, in de leeftijd van 0 tot 4 jaar mee te laten liften met de VVE programma's. Ook helpt het kinderdagverblijf hen op een verantwoorde wijze met in hun ontwikkeling.

2.8 Thema's en activiteiten

Bij Wonderkidz wordt er gewerkt aan de thema's van Uk & Puk. Zoals eerder genoemd. Daarnaast worden ook de seizoenen, jaarfeesten en andere actuele onderwerpen toegevoegd in de thema's en activiteiten.

Bij de thema's van Uk & Puk worden activiteiten aangeboden waarbij wordt gewerkt aan doelen op de 4 VVE domeinen:

- Sociaal- emotionele ontwikkeling
- Taal
- Rekenen
- Motoriek

De doelen die worden gesteld, geven aan hoe ver een kind aan het einde van de voorschoolse periode ongeveer zou moeten staan in zijn/haar ontwikkeling om vlot mee te kunnen met het onderwijs.

Bij ieder thema wordt de groepsruimte ingericht in verschillende hoeken waarin de kinderen materiaal krijgen aangeboden passend bij de leeftijd van het kind. Zo is er een themahoek/tafel met materiaal wat te maken heeft met het thema waar kinderen kunnen ontdekken. Er zijn hoeken waar kinderen kunnen bouwen, rollenspel, een boek kunnen lezen, puzzelen. Zo krijgen kinderen de kans om te spelen, te rusten en te ontwikkelen.

2.9 Extra activiteiten

Door het jaar heen worden er nog extra activiteiten georganiseerd. Soms voor alle kinderen en soms voor kinderen samen met hun ouders of grootouders. Dit zijn o.a. een Sinterklaasfeest, kerstviering en het zomerfeest. Hiervoor worden iedere keer aparte uitnodigingen verstuurd.

3. Ontwikkelingen

3.1 Sociaal/ Emotionele ontwikkeling

Om effectief te werken met Uk & Puk is een veilige relatie tussen pedagogisch medewerkers en kinderen essentieel. De pedagogisch medewerkers creëren situaties waarin de kinderen zich veilig voelen, zodat ze zichzelf en de ander durven leren kennen. De doelstellingen die geformuleerd zijn om te werken aan de sociaal-emotionele ontwikkeling vallen uiteen in drie deelonderwerpen:

- Omgaan met de pedagogisch medewerker
- Omgaan met andere kinderen.
- Omgaan met jezelf

In deze doelstellingen komen de acht sociale competenties terug die zijn overgenomen uit de Sociale Competentie Observatie Lijst, die veel op basisscholen wordt gebruikt:

- 1) Ervaringen delen
- 2) Aardig doen
- 3) Samen doen
- 4) Een taak uitvoeren
- 5) Jezelf presenteren
- 6) Opkomen voor jezelf
- 7) Een keuze maken
- 8) Omgaan met ruzie

3.2 Motorische en Zintuiglijke ontwikkeling

Sensomotorische ontwikkeling:

In Uk & Puk worden kinderen gestimuleerd spelenderwijs kennis te maken met hun omgeving. Er worden activiteiten aangeboden die een beroep doen op het zien, horen, voelen, proeven en ruiken.

Grote motoriek:

Binnen Uk & Puk wordt in elk thema ook aandacht besteed aan een activiteit buiten of binnen waarbij kinderen de mogelijkheid krijgen om zich te bewegen.

Fijne motoriek:

Met de fijne motoriek wordt de ontwikkeling van de arm-handfunctie bedoeld, zoals reiken, grijpen, loslaten en manipuleren. Binnen Uk & Puk-activiteiten kunnen de pedagogisch medewerkers dit stimuleren.

Lichaamsbesef:

Lichaamsbesef is het besef dat je een lichaam hebt en dat je weet wat je ermee kunt doen. In de Uk & Puk activiteiten worden veel activiteiten gedaan waarbij het eigen lichaam centraal staat.

3.3 Spraak- en taalontwikkeling

Taalinhoud:

In Uk & Puk worden in elke activiteit 10 woorden aangeboden. Twee van deze woorden worden aan de baby's aangeboden. De woorden worden aangeboden in een betekenisvolle context. Dat wil zeggen dat de woorden betekenis krijgen door de activiteit die wordt gedaan. De woorden worden aangeboden volgens de vier stappen om de woordenschat te stimuleren:

- Stap 1) Woorden selecteren
- Stap 2) Woorden verduidelijken
- Stap 3) Woorden herhalen en oefenen
- Stap 4) Woorden controleren

Communicatie:

Bij het werken met Uk & Puk bereidt de pedagogisch medewerker de baby voor op wat er komen gaat door te vertellen wat ze gaan doen. Ze laat hem dit ook zien. Ze verwoordt wat de baby doet en benoemt de reacties van de baby. Ook bij dreumesen en peuters verwoordt de pedagogisch medewerker wat de kinderen doen en ervaren.

Daarbij stimuleert zij hen ook om zelf woorden te gebruiken, iets aan te wijzen, te laten zien of voor te doen. De activiteiten van Uk & Puk zijn zodanig van opzet dat er veel gelegenheid is tot interactie en communicatie.

Taalvorm:

Door het rijke taalaanbod, door voorleesactiviteiten en door het zingen van liedjes, leren kinderen met Uk & Puk de regels van de taal. Bij Uk & Puk gaan de pedagogisch medewerkers vooral in op wat een kind zegt.

Voorlezen:

Rijm, ritme, klank en woord stimuleren het taalgevoel van een baby. Bij Uk & Puk worden concrete voorwerpen ook op een plaat aangeboden voor de baby's. Zo leren baby's al vroeg dat een afbeelding op papier een voorwerp uit de werkelijkheid kan weergeven. In Uk & Puk worden de kinderen eerst door middel van een activiteit voorbereid op het voorleesverhaal.

Voorleesactiviteiten in Uk & Puk worden dus individueel en in een kleine groep aangeboden, omdat dit het meest effectieve is.

3.4 Rekenprikkel

Er is bij Uk & Puk aandacht voor drie rekendomeinen:

- Meten
- Ruimtelijke oriëntatie
- Ontluikende gecijferdheid

De kinderen doen spelenderwijs ervaringen op die de basis vormen voor de latere rekenontwikkeling. Vandaar dat er gesproken wordt over 'rekenprikkel'. De rekenprikkel die aangeboden worden zijn nauw verbonden met de taal- en motorisch-zintuiglijke ontwikkeling. Denk bijvoorbeeld aan de ruimtelijke begrippen, in, op, onder of het motorisch ervaren of het hoog of laag is. De rekenprikkel worden in de activiteiten door middel van betekenisvol (fantasie)spel en de interactie met de pedagogisch medewerker gestimuleerd.

3.5 Ontwikkeling zelfstandigheid

Bijna alles waarvoor een baby hulp nodig heeft, leert hij uiteindelijk zelf te doen. Een jonge baby moet eerst overal heen verplaatst worden, waarna hij later zichzelf leert zich voort te bewegen. Zijn kennis van de omgeving is eerst minimaal, later leert hij begrippen, regels en feiten die hem een houvast in het dagelijkse leven geven.

In het begin kan een baby zijn behoeften en wensen alleen kenbaar maken door te huilen. Later heeft hij geleerd dit te doen door te spreken.

In de omgang met volwassenen, broertjes en zusjes is een baby heel beperkt. Later kan hij samenspel of een gezamenlijke activiteit ondernemen waarbij ieder zijn eigen inbreng heeft.

Tijdens de groei naar zelfstandigheid hebben kinderen begeleiding nodig van een volwassene, daarbij ontwikkelt een kind de drang om het zelf te kunnen, om eigen vermogens te gebruiken, te onderzoeken hoe de omgeving er uitziet en wat er te beleven valt.

3.6 Ontwikkeling spel/ creativiteit

De ontwikkeling van kinderen verloopt op het gebied van spel allemaal op dezelfde manier. Globaal gezien ontwikkelt het zich van alleen spelen naar samenspel en van eenvoudig naar complex. Het ene soort spel gaat logischerwijs vooraf aan het volgende: je kunt materiaal pas vormen of ermee bouwen, nadat je het met je zintuigen gevoeld, betast, gekneet of in je mond gehouden hebt. Pas als je ervaren hebt dat het scherp, bol, plat, soepel, koud, harig, vloeibaar hard enz. is kun je de mogelijkheden en beperkingen gaan hanteren.